

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۳/۱۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۸/۵/۱۴

فصلنامه علمی - پژوهشی روان‌سنجی

دوره نهم، شماره ۳۳، تابستان ۱۳۹۹

صفحات: ۱۰۶ - ۹۳

ویژگی های روان‌سنجی مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی پسر پیش دبستانی

Psychometric Properties of the Pictorial Scale of Perceived Competence and Social Acceptance for Preschool Boys

شکوفه شادان^۱، سوزان امامی پور^۲

Abstract

The purpose of the current study was to investigate the psychometric properties, reliability, validity, and norm of the pictorial scale of perceived competence and social acceptance at preschool boys. The research method was descriptive correlational and statistical method was exploratory analysis with equamax rotation. The statistical population of preschool boys inhabited at four (1, 4, 14, 19) districts of tehran. 450 preschool boys and 250 teachers were selected using cluster sampling. The data was collected using the pictorial scale of perceived competence and social acceptance for preschool boys (By Sussan Harter). The score of cronbach's alpha was estimated 0.78 that

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی های روان‌سنجی و تعیین اعتبار، روایی و نرم مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در کودکان پسر پیش دبستانی بود. طرح پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و روش آماری پژوهش از نوع تحلیل اکتشافی با چرخش اکومکس بوده است. جامعه آماری دانش آموزان پسران پیش دبستانی ساکن مناطق ۱، ۴، ۱۴، ۱۹ شهر تهران بودند. نمونه گیری بصورت خوشه ای صورت گرفت و تعداد ۴۵۰ دانش آموز پسر پیش دبستانی و ۲۵۰ نفر از معلمانشان انتخاب گردیدند. داده ها با استفاده از مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی هارتر جمع آوری شد. بر اساس یافته های پژوهش، ضریب آلفای کرونباخ سوالات کل مقیاس ۰/۷۸ برآورد شد، که نشان دهنده میزان اعتبار مناسب مقیاس تصویری ادراک شایستگی

۱. کارشناسی ارشد روان‌سنجی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

۲. نویسنده مسئول: دانشیار روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

showed the coefficient of total questions which indicate there is significant relationship at 95% confident level between perceived competence and social acceptance. The validity of scale was confirmed by the exploratory factor analysis method five factors were extracted named maternal factor, peer factor, social factor, physical and cognitive factor. Findings indicate that the pictorial scale of perceived competence and social acceptance had a proper reliability, validity, and norm in Iranian society.

Keywords: Preschool boys, Perceived competence, Social acceptance, Psychometric properties

و پذیرش اجتماعی می باشد. ضریب همبستگی بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی ۰/۵۱ برآورد شده که نشان دهنده آن است که در سطح اطمینان ۹۵٪ بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. روایی مقیاس با روش تحلیل عاملی اکتشافی مورد تأیید قرار گرفت و ۵ عامل استخراج گردید، که عامل ها به ترتیب عامل مادری، همسالان، اجتماعی، فیزیکی و شناختی نام گذاری شده است. یافته های پژوهش حاکی از آن است که مقیاس از نرم مناسبی در جامعه ایرانی برخوردار است
واژه های کلیدی: پسر پیش دبستانی، ادراک شایستگی، پذیرش اجتماعی، ویژگی های روانسنجی

مقدمه

سنین پیش دبستانی، پایه و اساس شخصیت کودک را تشکیل می دهد. در این دوره، زمانی که کودک بتواند تفاوت خود را با سایر همسالان خود درک کند و برتری خود را در بعضی از امور نسبت به سایر کودکان احساس کند به درک شایستگی خود دست پیدا کرده است و این درک، سازگاری و پایداری کودک را در برابر سختی ها افزایش می دهد. ادراک شایستگی یکی از مولفه های خودپنداشت است که به فرایند آگاه شدن فرد از ویژگی های خویش، نوع روابط با دیگران، بازخورد نسبت به رویداد ها، ظرفیت ها و توانایی های خود اشاره دارد و بر حوزه های مختلف متمرکز است (هارتر، ۲۰۱۲). هارتر (۱۹۸۲) ادراک شایستگی را شامل ۵ حوزه ی خاص می داند: شایستگی تحصیلی (عملکرد تحصیلی و هوشی)، پذیرش اجتماعی (ارتباط با همسالان)،

۱ Percieved competence

2 Self concept

۳ Harter

۴ Scholastic competence

۵ Social competence

شایستگی ورزشی (فعالیت‌های ورزشی)، شایستگی فیزیکی^۲ (تصور بدنی) و رفتار^۳ (رفتار با دیگران). ارزیابی میزان حقیقی بودن این شایستگی در دوره پیش دبستان بر عهده معلمان و مربیان کودک می‌باشد. ادراک شایستگی داوری کلی فرد وارزش گذاری در مورد خود است و به فرایند آگاهی کودک از ویژگی‌های شخصی خود، چگونگی پیوند با دیگران و نظر او نسبت به ظرفیت و توانایی‌هایش اشاره دارد (هارتر، ۱۹۸۲). در مطالعه ای که توسط هارتر و پایک جهت سنجش خودپنداره جسمانی روی ۸ کودک پیش دبستانی که زودتر از موقع به دنیا آمده بودند و ۸ کودک دیگر که به موقع به دنیا آمده بودند، صورت گرفت؛ نتایج نشان‌دهنده آن بود که کودکانی که زودتر به دنیا آمده‌اند، به طور معناداری خودپنداره فیزیکی ضعیف‌تری نسبت به کودکانی که به موقع به دنیا آمده بودند داشتند. این نتیجه با نتیجه‌ی به دست آمده از فرم معلم یکسان بود (هارتر و پایک، ۱۹۸۴). زمانی که کودک آموخت، که قانون پذیر باشد و با افراد بصورت مسالمت آمیز تعامل کند و به این مسئله آگاه شد، احساس خواهد کرد که از تسهیلات بیشتری (احترام، دوستی، محبت، همدلی و...) از طرف جامعه برخوردار است. کودک باید جامعه را بپذیرد تا خود نیز پذیرفته شود و به اعمال خود در جامعه و بازخوردهای آن آگاهی داشته باشد. درک کودک از جامعه با توجه به خصوصیات سایر افراد پذیرش اجتماعی نام دارد. پذیرش اجتماعی شامل پذیرش تکثر با دیگران، اعتماد به خوب بودن ذاتی دیگران و نگاه مثبت به ماهیت انسان‌ها است، که این خصوصیت‌ها باعث می‌شوند فرد در کنار سایر اعضای جامعه، احساس راحتی کند. فردی که دیگران را می‌پذیرد به این درک رسیده که افراد بطور جمعی و گروهی، از سازندگی برخوردار هستند (هارتر، ۱۹۸۲). پذیرش اجتماعی مصداق پذیرش خود است و با وجود آن، فرد نگرش مثبت و احساس خوبی نسبت به خود و زندگی گذشته‌اش دارد و با وجود ضعف‌ها و ناتوانی‌هایی که دارد، همه جنبه‌های خود را می‌پذیرد (کیس و شاپیرو، ۲۰۰۴، به نقل از ظروفی، ۱۳۹۴). در مطالعه ای که توسط هارتر و پایک (۱۹۸۴)، جهت اندازه‌گیری پذیرش اجتماعی بر روی ۱۰ کودک که به تازگی وارد مدرسه شده‌اند و ۱۰ کودکی که زمان بیشتری را در مدرسه گذرانده بودند و از نظر سن و جنس یکسان

۱Athletic competence

۲Physical competence

۳Behavioral conduct

۴Keyes & Shapiro

بودند انجام گرفت، نتایج نشان دهنده آن بود که نمره خودپنداره پذیرش اجتماعی کودکانی که تازه وارد مدرسه شده بودند تفاوت معناداری با گروهی که زمان بیشتری را در مدرسه گذرانده بودند، دارد و کودکانی که تازه وارد مدرسه شده بودند، از خودپنداره پایین تری نسبت به کودکانی که زمان بیشتری را در مدرسه گذرانده بودند، برخوردار بودند.

آزمون های زیادی برای مقطع سنی پیش دبستان چه در کشور ما و چه در سایر کشور های جهان طراحی نشده و یا روی دوره سنی پیش دبستان تمرکز نداشته است. سوزان هارتر شاید، از نخستین افرادی باشد که به طراحی آزمونی متناسب با دوره سنی پیش دبستانی اقدام کرده است. هارتر در سال ۱۹۸۰ به طراحی آزمونی منحصر به کودکان پیش دبستانی پرداخت و مقیاس تصویری هارتر برای کودکان^۱ توسط هارتر و پایک^(۱۹۸۲) طراحی و تدوین گردید. هارتر (۱۹۸۰) مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی کودکان را برای ارزیابی کودک پیش دبستانی طراحی نمود. این مقیاس یک آزمون خودگزارشی است که زمینه های شایستگی شناختی^۲، شایستگی فیزیکی، پذیرش همسالان^۳ و پذیرش مادری^۴ کودک را مورد سنجش قرار می دهد و هارتر به جای سنجش یک خودپنداره کلی از دو ساختار ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی برای سنجش خودپنداره کودکان استفاده کرده است. این آزمون، مقیاسی تصویری است که تصاویر مقیاس با توجه به تفاوت جنسیتی طراحی شده است و به دلیل حضور تصاویر کودک به آسانی می تواند به گویه ها پاسخ دهد. محتوای مقیاس بر اساس تحقیقات تجربی و تئوری سنجیده شده است و بر اساس مدل عامل های همبسته می باشد. مقیاس فرم معلم (هارتر و پایک، ۱۹۸۳) از پیوست های آزمون اصلی است که هدف آن سنجش صداقت، شایستگی، پذیرش و همتاسازی کودک با معلم است. در مطالعه ای که هارتر و پایک برای سنجش ابعاد شناختی آزمون روی ۱۲ کودک که به دلیل ضعف تحصیلی در سال تحصیلی خود مانده بودند و ۱۲ کودک که آن سال را گذرانده بودند، انجام دادند، نتایج نشان دهنده آن بود که با وجود یکسانی سن و جنسیت، بین کودکانی که در سال تحصیلی مانده بودند و کودکانی که سال تحصیلی را گذرانده بودند تفاوت معناداری وجود دارد. و کودکانی

^۱The pictorial scale of perceived competence & social acceptance for young children

^۲Harter & Pike

^۳Cognitive competence

^۴Peer acceptance

^۵Maternal acceptance

که در سال تحصیلی مانده بودند از خودپنداره شناختی پایین تری نسبت به سایر کودکان برخوردار بودند (هارتر و پایک، ۱۹۸۴). در پژوهشی که هارتر و پایک برای سنجش ابعاد ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی بر روی کودکان پیش دبستانی انجام داده اند آلفای کرونباخ محاسبه شده مقیاس توسط هارتر ۰/۸۰ گزارش شد (هارتر و پایک، ۱۹۸۴). با توجه به آن چه گفته شد، پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به سؤالات زیر بود:

۱. آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در پسران پیش دبستانی از اعتبار مناسب برخوردار است؟
۲. آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در پسران پیش دبستانی دارای روایی مناسب است و از چند عامل اشباع شده است؟
۳. آیا بین ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی از نظر پسران پیش دبستانی و معلمشان رابطه برقرار است؟
۴. آیا مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی برای پسران پیش دبستانی دارای نرم مناسبی است؟

روش

این پژوهش از دسته پژوهش های کاربردی می باشد. روش مورد استفاده در این پژوهش، روش توصیفی از نوع همبستگی بوده و روش آماری پژوهش تحلیل عاملی از نوع اکتشافی می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل دانش آموزان پسر مقطع پیش دبستانی (۶-۵ سال) بود، که در نیمسال اول تحصیلی ۹۷-۹۸ در شهر تهران مشغول به تحصیل بودند. تعداد ۴۵۰ کودک پسر از مناطق ۲۲ گانه شهر تهران (۱، ۴، ۱۴، ۱۹) بصورت نمونه برداری خوشه ای انتخاب شدند و پس از اخذ مجوز های لازم از وزارت آموزش و پرورش کل استان تهران، مقیاس روی گروه نمونه اجرا شد و داده های به دست آمده توسط نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار پژوهش

در این پژوهش از مقیاس راهنمای تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی هارتر، (۱۹۸۲) بر روی پسران مقطع سنی ۶-۵ سال به جهت سنجش ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در کودک پیش دبستانی استفاده شد. این مقیاس برای اولین بار در ایران توسط پژوهشگر

ترجمه شده است. سوال ها شامل ۲۴ گویه بوده که به صورت دفترچه تصاویر به کودک داده شده و جواب کودک در فرم مربوط به آزمونگر وارد می شود. این مقیاس در برگیرنده دو محدوده شایستگی، پذیرش و چهار زمینه شناختی، فیزیکی، همسالان و مادری می شود. به خاطر حساس بودن مقطع سنی کودک پاسخ ها به صورت ۴ دایره (دو دایره بزرگ و دو دایره کوچک) طراحی شده است. پاسخ گویی به صورت بله و خیر است و کودک می تواند شدت و ضعف پاسخ خود را مشخص نماید.

مقیاس فرم معلم (هارتر و پایک، ۱۹۸۳) از پیوست های آزمون اصلی است که هدف آن سنجش صداقت کودک می باشد و به توسط معلم صورت می پذیرد. میزان تجانس ادراک و پذیرش کودک و ادراک معلم منجر به رتبه بندی معلم از کودک می شود و معلمان به مشاهده خود از پذیرش و شایستگی حقیقی کودک نمره می دهند. به معلمین توصیف مختصری از فعالیت های کودک در زمینه های مورد نظر مقیاس ارائه شده و خواسته می شود تا به میزان شناخت خودشان از کودک، به فعالیت های او از ۱ تا ۴ نمره دهند. این نمرات به سه گروه شایستگی شناختی و فیزیکی و پذیرش همسالان (شامل پذیرش مادری نمی شود زیرا معلمان نمی توانند خود را در جایگاه قضاوت این ساختار قرار دهند) تقسیم می شود.

آلفای کرونباخ محاسبه شده مقیاس توسط هارتر ۰/۸۰ گزارش شده و پایایی بازآزمایی مقیاس به تکرار نتیجه قبلی منجر شد. در پژوهشی که هارتر (۲۰۱۲) برای سنجش روایی مقیاس با استفاده از روش ماتریس پیشبین انجام داد، نتایج نشان دهنده روایی ساختاری و محتوایی مقیاس بود. همچنین هارتر بین مقیاس خود و مقیاس خود پنداره مارش^۱ (۱۹۹۹، ۱۹۸۷) روایی همگرا، گزارش نمود.

شیوه اجرا

پس از اخذ مجوز از دانشکده روان شناسی واحد تهران مرکزی، مجتمع ولایت با مراجعه به اداره کل آموزش و پرورش استان تهران مجوزهای لازم برای ورود به مدارس دارای پیش دبستان در مناطق ۱، ۴، ۱۴، ۱۹ دریافت شد. پس از هماهنگی با اداره آموزش و پرورش هر منطقه و مراجعه به مدارس پیش دبستان (مدارس چمران، جوادالائمه، شهید معصومی، بعثت، سیدین، ارجمندی، ۱۷ شهریور، شهید رحمانی و هاشمی نژاد) و صحبت با مسئولین مدارس پیش دبستانی مناطق ذکر

شده، فرایند اجرای مقیاس آغاز شده و به مدت یک ماه به طول انجامید. شیوه اجرا بر اساس دستورالعمل ذکر شده در مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی کودکان پیش دبستان بدین صورت بود که پژوهشگر و دستیار او با مراجعه به مدارس پیش دبستانی و آشنایی با کودکان به صورت انفرادی آزمون را بروی کودک اجرا می کردند. آزمونگر در اتاقی آرام خارج از کلاس کودک مستقر شده و دستیار وی دانش آموزان را یک به یک وارد اتاق کرده و پشت میزی که آزمونگر در طرف دیگر آن قرار داشت می نشاند و خود با فاصله از کودک و آزمونگر می نشست و نمرات کودک را هنگام آزمون ثبت می کرد. در طی روند آزمون مشاهدات بالینی از رفتار کودک در قسمت نظرات، فرم کودک یادداشت می شد. بعد از اجرای آزمون اصلی فرم معلم مخصوص نمره دهی به صداقت دانش آموزان به معلم داده شده و از آن‌ها خواسته می شد تا با توجه به شناخت خود از دانش آموز به سوالات پاسخ دهند.

یافته ها

جدول ۱: شاخص های توصیفی مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی

مقیاس کل	ادراک شایستگی	پذیرش اجتماعی	
۷۳/۵۶	۳۸/۲۰	۵۱/۹۰	میانگین
۰/۴۵۳	۴/۵۴۵	۹/۲۳۱	انحراف استاندارد
-۰/۱۹۶	۱۱/۵	-۰/۲۲۳	کشیدگی
-۰/۳۲۸	-۰/۵۸۳	-۰/۱۴۱	چولگی
۴۵	۲۱	۲۵	حداقل
۹۶	۴۸	۷۲	حداکثر

همان‌طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می شود، نمره میانگین مقیاس ادراک شایستگی ۳۸/۲۰ بوده که انحراف استاندارد ۴/۵۴ را به خود اختصاص داده است و حداقل آن ۲۱ و حداکثر آن ۴۸ است. نمره میانگین مقیاس پذیرش اجتماعی نیز ۵۱/۹۰ بوده که انحراف استاندارد ۹/۲۳ را به خود اختصاص داده است و حداقل آن ۲۵ و حداکثر آن ۷۲ است. در جدول شماره ۲، شاخص های توصیفی مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی فرم معلم گزارش شده است.

جدول ۲: شاخص های توصیفی مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی فرم معلم

فرم معلم	فرم معلم	فرم معلم	
شایستگی شناختی	پذیرش همسالان	شایستگی فیزیکی	
۱۸/۸۸	۱۸/۹۴	۲۰/۹۰	میانگین
۴/۱۴۹	۴/۴۹۲	۳/۴۹۲	انحراف استاندارد
-۰/۶۶۵	-۰/۴۶۹	-۱/۴۴۰	کشیدگی
۰/۰۰۲	-۰/۹۳۷	۱/۸۶۱	چولگی
۶	۸	۸	حداقل
۲۴	۲۴	۲۴	حداکثر

جدول شماره ۲ نشان می دهد، نمره میانگین شایستگی شناختی، فرم معلم ۱۸/۸۸ با حداقل ۶ و حداکثر ۲۴ بوده که انحراف استاندارد ۴/۱۴۹ را به خود اختصاص داده است. همچنین میانگین پذیرش همسالان، فرم معلم ۱۸/۹۴ با حداقل ۸ و حداکثر ۲۴ بوده که انحراف استاندارد ۴/۴۹ را به خود اختصاص داده است و میانگین شایستگی فیزیکی، فرم معلم ۲۰/۹۰ با حداقل ۸ و حداکثر ۲۴ بوده که انحراف استاندارد ۳/۴۹۲ را به خود اختصاص داده است. در ادامه، در جدول شماره ۳، ضریب اعتبار سؤالات مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی فرم کودک ارائه شده است.

جدول ۳: جدول ضریب اعتبار سؤالات مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی فرم کودک

آلفای کرونباخ	خرده مقیاس
۰/۵۵۵	ادراک شایستگی
۰/۷۵۶	پذیرش اجتماعی
۰/۷۸۲	کل مقیاس

نتایج جدول شماره ۳ حاکی از آن است که ضریب آلفای کرونباخ سؤالات ادراک شایستگی برابر با ۰/۵۵۵، ضریب آلفای کرونباخ مربوط به سؤالات مقیاس پذیرش اجتماعی برابر با ۰/۷۵۶ و ضریب آلفای کرونباخ سؤالات کل مقیاس برابر با ۰/۷۸۲ گزارش شده است که مقادیر به دست آمده نشان دهنده میزان اعتبار مناسب مقیاس می باشد.

همچنین طبق نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر، شاخص KMO برابر با ۰/۷۸ به دست آمد که بیانگر کفایت نمونه برداری است و آزمون کرویت بارتلت ($\chi^2 = ۱۷۲۷/۲۶۴$ ، $p = ۰/۰۰۱$) معنادار است که نشان می دهد ماتریس همبستگی داده ها در جامعه نمونه صفر نبوده، بنابراین عمل عامل یابی قابل توجیه است. برای تعیین این که مجموع سوالات تشکیل دهنده مقیاس از چند عامل معنادار اشباع شده، سه شاخص ملاک کایزر (ارزش ویژه بالاتر از ۱ در عوامل)، واریانس تبیین شده عوامل و ملاک اسکری کتل مورد توجه قرار گرفت و ۵ عامل استخراج شد که به ترتیب عامل مادری (شامل سوالات ۴ و ۸ و ۱۲ و ۱۶ و ۲۰ و ۲۴)، عامل همسالان (شامل سوالات ۲ و ۵ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۴ و ۱۸)، عامل اجتماعی (شامل سوالات ۱ و ۶ و ۲۲)، عامل فیزیکی (شامل سوالات ۳ و ۷ و ۱۵ و ۱۹ و ۲۳) و عامل شناختی (شامل سوالات ۹ و ۱۳ و ۱۷ و ۲۱) نام گذاری شد. بار عاملی تمامی سوالات از (۰/۳) بالا تر می باشد. در جدول شماره ۴، ماتریس مولفه های مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی ارائه شده است.

جدول ۴: ماتریس مولفه های مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی

سوال	عامل مادری	عامل همسالان	سوال	عامل اجتماعی	عامل فیزیکی	عامل شناختی
۸. بیرون بردن مادر	۰/۶۴۸		۶. ماندن شب	۰/۷۷۵		
۲۰. بازی مادر	۰/۶۳۷		۲۲. شام	۰/۷۲۹		
۲۴. صحبت مادر	۰/۶۲۶		۳. تاب بازی	۰/۴۱۶	۰/۳۷۳	
۱۶. کتاب-مادر	۰/۶۱۷		۱. پازل	۰/۳۰۶		
۱۲. غذا-مادر	۰/۵۵۲		۱۵. جست زدن	۰/۶۳۱		
۴. لیبخند مادر	۰/۴۸۹		۲۳. لی لی	۰/۵۷۶		
۱۰. دوست-بازی	۰/۷۵۴		۱۹. دویدن	۰/۵۳۹		
۲. دوستان زیاد	۰/۷۰۶		۷. بالارفتن	۰/۳۰۵	۰/۳۵۷	
۱۴. زمین بازی	۰/۶۹۰		۱۳. شمارش			۰/۶۶۵
۵. ستاره گرفتن	۰/۴۳۴		۲۱. حرف اسم			۰/۶۳۶
۱۸. درخواست بازی	۰/۳۳۳		۹. رنگ			۰/۶۱۲
۱۱. بند کفش	۰/۳۲۴		۱۷. الفبا			۰/۴۹۷

جدول ۵: ضریب اعتبار عوامل استخراج شده

خرده مقیاس	آلفای کرونباخ
عامل مادری	۰/۷۲۹
عامل همسالان	۰/۶۳۶
عامل اجتماعی	۰/۵۳۱
عامل فیزیکی	۰/۴۶۳
عامل شناختی	۰/۴۲۴

همان‌طور که در جدول ضریب اعتبار عوامل استخراج شده مشاهده می‌شود، ضریب اعتبار عامل مادری ۰/۷۲، ضریب اعتبار عامل همسالان ۰/۶۳، ضریب اعتبار عامل اجتماعی ۰/۵۳، ضریب اعتبار عامل فیزیکی ۰/۴۶ و ضریب اعتبار عامل شناختی ۰/۴۲ بوده است که نشان می‌دهد، عوامل مورد استخراج از اعتبار مناسبی برخوردار می‌باشند. در این پژوهش، جهت تغییر و تفسیر عوامل استخراج شده از نرم درصدی استفاده شده است. در جدول شماره ۶ نمرات به دست آمده از عوامل مادری، همسالان، اجتماعی، فیزیکی و شناختی بصورت نمره های خام، فراوانی مطلق آنها، درصد فراوان، نمره Z و نمره T ارائه گردیده است.

جدول ۶: نمرات استاندارد کل سوالات

نمره خام	فراوانی مطلق	درصد فراوانی تراکمی	نمره Z	نمره T	نمره خام	فراوانی مطلق	درصد فراوانی تراکمی	نمره Z	نمره T
۴۵	۲	۰/۲	-۲/۹۵	۲۰/۴۸	۷۲	۱۵	۱/۷	-۰/۱۷	۴۸/۲۹
۴۷	۱	۰/۱	-۲/۷۴	۲۲/۵۴	۷۳	۱۴	۱/۶	-۰/۰۶	۴۹/۳۲
۴۹	۱	۰/۱	-۲/۵۳	۲۴/۶۰	۷۴	۱۹	۲/۱	۰/۰۳	۵۰/۳۵
۵۰	۱	۰/۱	-۲/۴۳	۲۵/۶۳	۷۵	۲۰	۲/۲	۰/۱۳	۵۱/۳۸
۵۱	۲	۰/۲	-۲/۳۳	۲۶/۶۶	۷۶	۱۵	۱/۷	۰/۲۴	۵۲/۴۱
۵۲	۲	۰/۲	-۲/۲۳	۲۷/۶۹	۷۷	۱۵	۱/۷	۰/۳۴	۵۳/۴۴
۵۳	۳	۰/۳	-۲/۱۲	۲۸/۷۲	۷۸	۱۶	۱/۸	۰/۴۴	۵۴/۴۷

نمره T	نمره Z	فراوانی تراکمی	درصد فراوانی	فراوانی مطلق	نمره خام	نمره T	نمره Z	فراوانی تراکمی	درصد فراوانی	فراوانی مطلق	نمره خام
۵۵/۵۰	۰/۵۵	۶۹/۸	۱/۶	۱۴	۷۹	۲۹/۷۵	-۲/۰۲	۳/۲	۰/۲	۲	۵۴
۵۶/۵۳	۰/۶۵	۷۳/۳	۱/۷	۱۵	۸۰	۳۰/۷۸	-۱/۹۲	۳/۵	۰/۱	۱	۵۵
۵۷/۵۶	۰/۷۵	۷۸/۲	۲/۳	۲۱	۸۱	۳۱/۸۱	-۱/۸۱	۳/۹	۰/۲	۲	۵۶
۵۸/۵۹	۰/۸۵	۸۱/۹	۱/۸	۱۶	۸۲	۳۲/۸۴	-۱/۷۱	۴/۶	۰/۳	۳	۵۷
۵۹/۶۲	۰/۹۶	۸۵/۶	۱/۸	۱۶	۸۳	۳۳/۸۷	-۱/۶۱	۵/۳	۰/۳	۳	۵۸
۶۰/۶۵	۱/۰۶	۸۸/۲	۱/۲	۱۱	۸۴	۳۴/۹۰	-۱/۵۰	۷	۰/۸	۷	۵۹
۶۱/۶۸	۱/۱۶	۹۰/۵	۱/۱	۱۰	۸۵	۳۵/۹۳	-۱/۴۰	۸/۶	۰/۸	۷	۶۰
۶۲/۷۱	۱/۲۷	۹۲/۳	۰/۹	۸	۸۶	۳۶/۹۶	-۱/۳۰	۱۰/۷	۱	۹	۶۱
۶۳/۷۴	۱/۳۷	۹۵/۱	۱/۳	۱۲	۸۷	۳۷/۹۹	-۱/۲۰	۱۳/۷	۱/۴	۱۳	۶۲
۶۴/۷۷	۱/۴۷	۹۶/۳	۰/۶	۵	۸۸	۳۹/۰۲	-۱/۰۹	۱۵/۸	۱	۹	۶۳
۶۶/۸۳	۱/۶۸	۹۷/۷	۰/۷	۶	۹۰	۴۰/۰۵	-۰/۹۹	۱۷/۶	۰/۹	۸	۶۴
۶۷/۸۶	۱/۷۸	۹۸/۸	۰/۶	۵	۹۱	۴۱/۰۸	-۰/۸۹	۲۰/۴	۱/۳	۱۲	۶۵
۶۹/۹۲	۱/۹۹	۹۹/۱	۰/۱	۱	۹۳	۴۲/۱۱	-۰/۷۸	۲۳/۴	۱/۴	۱۳	۶۶
۷۰/۹۵	۲/۰۹	۹۹/۳	۰/۱	۱	۹۴	۴۳/۱۴	-۰/۶۸	۲۶/۷	۱/۶	۱۴	۶۷
۷۱/۹۸	۲/۱۹	۹۹/۵	۰/۱	۱	۹۵	۴۴/۱۷	-۰/۵۸	۲۹/۵	۱/۳	۱۲	۶۸
۷۳/۰۱	۲/۳۰	۹۹/۸	۰/۱	۱	۹۶	۴۵/۲۰	-۰/۴۷	۳۱/۶	۱	۹	۶۹
۱۰۰/۸۲	۵/۰۸	۱۰۰/۰	۰/۱	۱	۱۲۳	۴۶/۲۳	-۰/۳۷	۳۶/۴	۲/۳	۲۱	۷۰
		۱۰۰/۰		۴۳۱	کل	۴۷/۲۶	-۰/۲۷	۴۰/۱	۱/۸	۱۶	۷۱

همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، از آن‌جایی که توزیع نرمال است، از جدول نرمات استاندارد Z استفاده شده است. نرمات Z به دست آمده منفی نشان دهنده آن است که نمره به دست آمده زیر میانگین می‌باشد و می‌توان گزارش کرد که هر دانش آموز در این آزمون نسبت به

سایر همسالانش راحت تر به سوال پاسخ داده یا با سختی بیشتری سوال را پاسخ داده است. دامنه نمرات خام دانش آموزان از ۴۵ تا ۱۲۳ متغیر است. می توان در جدول مشاهده کرد که نمره خام ۴۵ نمره استاندارد ۲/۹۵- را به خود اختصاص داده است و نمره خام ۱۲۳ نمره استاندارد ۱۰۰ را به خود اختصاص داده است. میانگین نمرات خام به دست آمده ۷۲ بوده که نمره استاندارد ۰/۱۷- را به خود اختصاص داده است. با توجه به میانگین می توان گفت عملکرد دانش آموز در پاسخ به کدام سوال باعث شده تا نمره بهتری نسبت به همسن و سالان خود کسب کند و عملکرد بهتری داشته است.

بحث و نتیجه گیری

یافته های پژوهش نشان می دهد که مقیاس تصویری ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی در کودکان پیش دبستانی از روایی مناسب برخوردار است. نتایج پژوهشی بدست آمده، با نتایج پژوهش هارتر (۱۹۸۳)، الحسن (۱۹۹۹) و، هارتر (۲۰۱۲) مطابقت دارد. یافته ها نشان می دهد که مقیاس از ۵ عامل اشباع شده و تمامی سئوالات بار عاملی بالاتر از ۰/۳ دارند. نتایج سنجش روایی همزمان و سازه مقیاس نشان دهنده آن است که در واریانس های تبیین شده مقیاس ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی، ارزش ویژه ۵ عامل بزرگتر از ۱ است و میزان تبیین واریانس مشترک بین متغیرها برای این پنج عامل بر روی هم ۴۲/۷۱ درصد کل واریانس متغیرهاست. عامل یکم با ارزش ویژه ۴/۳۶ حدود ۱۸/۲۰ درصد کل واریانس و عامل پنجم با ارزش ویژه ۱/۲۷ در حدود ۵/۳۰ درصد واریانس کل، واریانس متغیرها را توجیه می کند. نتایج به دست آمده با نتایج پژوهش هارتر (۱۹۸۳) و مارش (۱۹۸۷، ۱۹۹۹) مطابقت دارد. یافته های مرتبط با ضریب همبستگی متغیرها نیز نشان دهنده آن است که بین خرده مقیاس شایستگی شناختی و فرم معلم (شایستگی شناختی) رابطه معنادار و دودامنه وجود دارد، و همبستگی در سطح اطمینان ۰/۹۹ معنادار است. بین پذیرش همسالان و پذیرش همسالان (فرم معلم) در سطح اطمینان ۰/۹۵ همبستگی معناداری وجود ندارد. بین شایستگی فیزیکی و شایستگی فیزیکی (فرم معلم) در سطح اطمینان ۰/۹۵ همبستگی معنادار وجود ندارد.

در تبیین یافته ها می توان گفت دوران پیش دبستانی از مهم ترین دوره های رشدی کودک است و با آموزش صحیح و درک شرایط و نیازهای کودک می توان مشکلات عمده کودکان در این

سن را شناسایی کرده و با آن‌ها مقابله کرد. پژوهش‌ها نشان داده است که آموزش و پرورش پیش دبستانی تاثیر مثبتی بر رشد مهارت های اجتماعی کودکان در مقایسه با سایر روش‌های متداول دارد (صفری، حسنونند، فیاض و بازرگان، ۱۳۹۴). وجود آزمون‌های تصویری همانند آزمون هارتر می‌تواند به کودک کمک کند تا مشکلات خود را بسیار ساده‌تر به بزرگترها بازگو کند و کمک بسیار شایانی به کودک جهت ابراز احساس درونی خودش بکند (هارتر، هلت و واگنر، ۲۰۱۲). هر چقدر آگاهی در این سنین بالاتر برود، پذیرش و شناخت خود سریع‌تر صورت گرفته و همین موضوع می‌تواند به کودک کمک کند تا با بحران‌های پیش‌رو مقابله کند و از آن‌ها بدون آسیب بگذرد. کودک در دوره کودکی اولیه یا پیش‌دبستان باید به درک درستی از شایستگی شناختی، شایستگی فیزیکی، ظاهر فیزیکی خودش و شایستگی اجتماعی برسد تا بتواند ساختار رفتاری خود را شکل دهد (هارتر، ۲۰۱۲). اگر کودک به درک درستی از این زمینه‌ها دست پیدا نکند، نمی‌تواند وارد کودکی میانه شده و متعاقباً نمی‌تواند به سازه‌های مربوط به دوران جوانی دست پیدا کند. درک درستی از سازه‌های کودکی اولیه کودک می‌تواند او را به سمت سازه‌های شایستگی آموزشی، شایستگی ورزشی، درک ظاهر فیزیکی، شایستگی اجتماعی و ساختار رفتار خود رسانده و برای او ارزش خود جهانی^۲ را به ارمغان بیاورد.

برهمن اساس، جهت جمع‌بندی می‌توان گفت که ادراک شایستگی و پذیرش اجتماعی دو فاکتور بسیار مهم برای رسیدن کودک به درک ارزش خودش هستند که باید در دوران پیش‌دبستان به کودک آموزش داده شوند، و در او تثبیت شوند تا کودک بتواند وارد مراحل بعدی دوره رشدی خود شده و برای پذیرش چالش‌های پیش‌رو آماده شود. بنابراین، پیشنهاد می‌شود جهت بالا رفتن روانی و اعتبار هر چه بیشتر پژوهش‌آموزان از میانه سال تحصیلی صورت بگیرد، تا معلمان شناخت بهتری از کودک پیدا کرده باشند و قبل از اجرای اصلی، آزمون می‌تواند به صورت آزمایشی اجرا شود و هماهنگی‌های لازم با دستیار جهت مسلط بودن به نمره دهی در زمان ثبت پاسخ‌های کودک، انجام شود.

1 Harter & Holt & Wagner

2 Global self worth

سپاسگزاری

از مسئولین محترم مدارس نام برده و دستیاران به جهت همکاری با پژوهشگر صمیمانه قدردانی می شود.

منابع فارسی

صفری، سجاد، حسنوند، باقر، فیاض، ایراندخت، بازرگان، سیمین. (۱۳۹۴). تاثیر آموزش و پرورش پیش دبستانی بر مبنای برنامه ریزی چند بعدی بر رشد مهارت اجتماعی کودکان پیش دبستانی. *فصلنامه روان شناسی تربیتی*، دوره ۱۱، ش ۳۷، ص ۱۴۰-۱۱۱۹.

ظروفی، مجید. (۱۳۹۲). بررسی رابطه پذیرش اجتماعی با مهارت های اجتماعی بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شبستر. *مطالعات جامعه شناسی*، دوره ۵، ش ۱۹، ص ۹۱-۱۱۰.

References

- Harter, Susan. (2012). **Self –Perception Profile for Children: Manual and Questionnaires [Grade 3-8]**. University of Denver. 1-47.
- Harter, Susan, Pike, Robin.G. (1984). The Pictorial Scale of Perceived Competence and Acceptance for Young Children. *Child Development*, 55(6), 1969-1982.
- Harter, Susan, Pike, Robin.G, Chao, Christine, Bierer, Beth Ann. (1983). **Procedural Manual to Accompany: The Pictorial Scale of Perceived Competence and Acceptance for Young Children**. University of Denver. 1-19.
- Harter, Susan, Pike, Robin.G, Efron, Carole, Chao, Christine. (1980). **The Pictorial Scale of Perceived Competence and Acceptance for Young Children**. University of Denver. 1-53.
- Harter, Susan, Evans, John, Bukowski, William.M. (2012). The Construction of The Self, Second Edition. *Developmental and Sociocultural Foundations*, 2012, 440-441.